

(W)ELKE LERAAR LEEST DIT?!

DE MISSIE VAN PEDRO DE BRUYCKERE: WAPEN JE TEGEN ONZIN IN HET ONDERWIJS

In de rubriek (w)elke leraar leest dit?! bespreekt Ietje Pauw boeken die interessant zijn voor pedagogische professionals die werkzaam zijn in het domein Kind en Educatie.

Het beroep van leraar is een complex beroep: de leraar moet in de klas voortdurend beslissingen nemen en moet zijn beslissingen ook nog eens kunnen verantwoorden naar zijn leerlingen, collega's, ouders, schoolleider, bestuur en inspectie. Ook verschijnen er nieuwe methodes en nieuwe aanpakken voor in de klas. Maar in hoeverre werken die nieuwe aanpakken?

De meeste leraren zullen geen tijd hebben om zich hierin te verdiepen. Pedro de Bruyckere heeft die tijd wel en zoekt naar de wetenschappelijke onderbouwing van aanpakken in het onderwijs. Hij bestrijdt onderwijsmythes, 'pseudotheorieën die we vaak tegenkomen in boeken en kranten, op de radio of de televisie, in populaire 'wetenschappelijke' tijdschriften voor leraren, maar ook op lerarenopleidingen, en erger nog, in scholen' (De Bruyckere, Kirschner & Hulshof, p. 12). De Bruyckere roept iedereen op zich te wapenen tegen onzin, hij wil leraren helpen meer evidence-informed te gaan werken, want dat is in zijn ogen een stap in de richting van professionalisering van leraren.

De Bruyckere heeft, soms met medeauteurs, drie publicaties geschreven, die relevant lijken voor pedagogische professionals:

- *Jongens zijn slimmer dan meisjes. 35 mythes over leren en onderwijs* (2016);
- *Wat we kinderen echt kunnen leren? Over feiten en fictie in onderwijs* (2016);
- *Klaskit. Tools voor topleraren* (2017).

De Bruyckere vindt dat deze drie boeken bij elkaar horen: het eerste boek ontkracht onderwijsmythes, het tweede boek toont hoe je zelf als onderwijsprofessional of ouder die mythes kunt ontkrachten en het derde boek vertelt je wat kan werken in het onderwijs en wanneer wel of niet.

Wie is Pedro de Bruyckere?

De Bruyckere is een bevolgen Vlaamse leraren-opleider, onderzoeker, auteur van boeken, artikelen en blogs en een fervente muziekliefhebber. Hij is geboren in 1974, is onderzoeker en pedagoog aan de Arteveldehogeschool in Gent en aan de Universiteit van Leiden in Nederland. Hij verdiept zich al jaren in de leefwereld van jongeren en reikt concrete tips aan voor iedereen die met jongeren te maken heeft. Hij is actief op twitter en je kunt je abonneren op zijn blog over onderwijs, jongeren, cultuur en media: X, Y of Einstein.

EVIDENCE-INFORMED

De Bruyckere roept iedere leraar op zich te wapenen tegen onzin: 'Hoe vaak lees je niet 'Onderzoek zegt...' of 'Het is aangetoond dat...'? Dit wil echter niet per se zeggen dat wat volgt ook effectief wetenschappelijk is aangetoond' (<https://pedrodebruyckere.blog/wapen-je-tegen-onzin/>). Hij wil leraren helpen meer evidence-informed te gaan werken, want dat is in zijn ogen een stap in de richting van professionalisering van leraren. Evidence-informed werken betekent dat de leraar wetenschappelijke evidentie gebruikt om weloverwogen keuzes te maken die passen bij zijn eigen leerlingen. Wetenschappelijke evidentie houdt in dat er zeer sterke aanwijzingen uit wetenschappelijk onderzoek zijn dat bijvoorbeeld een bepaalde aanpak werkt. Voor leraren blijft het lastig om toegang te krijgen tot wetenschappelijke publicaties. Het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) maakt zich daar sterk voor. Op zijn site worden alle onderzoeken waarvoor subsidie wordt verstrekt, gepubliceerd, maar ook is er een wegwijzer onderwijsonderzoek (www.nro.nl/wegwijzer/) dat laat zien hoe leraren hun onderwijs kunnen verrijken met kennis uit onderwijsonderzoek. De Bruyckere heeft in zijn

boeken ook een soort wegwijzer gemaakt, maar dan thematisch aangepakt. In bijvoorbeeld het boek *Jongens zijn slimmer dan meisjes* kiest hij het perspectief van mythes: welke opvattingen over onderwijs zijn mythes, kunnen niet onderbouwd worden met wetenschappelijke bronnen en gaan vaak niet verder dan de anekdotische ervaring die bijna per definitie gekleurd is. Mythes kunnen vernieuwingen in de weg staan, het onderzoek dat pretendeert te bewijzen dat een bepaalde vernieuwing zou werken, is vaak behoorlijk zwak om drie redenen: omdat er geen uitgesproken en toetsbare doelen gesteld zijn, de respondenten vaak niet goed gekozen zijn en er geen echte controlegroep is waarmee de interventie vergeleken kan worden.

De Bruyckere spaart zichzelf ook niet en beschrijft hoe hij zelf jarenlang aan toekomstige leraren verteld had dat er leerstijlen bestaan die ons leren sturen en dat het een effectieve aanpak is om je lessen daaraan aan te passen. Dat blijkt een mythe te zijn. Leraren hebben echter vaak niet de tijd om wetenschappelijke bronnen te lezen. Daarom helpt De Bruyckere met zijn boeken de leraar bij het maken van de juiste keuze in zijn onderwijspraktijk.

JONGENS ZIJN SLIMMER DAN MEISJES. 35 MYTHES OVER LEREN EN ONDERWIJS

Dit boek is al eerder verschenen in 2013, geschreven door Pedro de Bruyckere en Casper Hulshof. In 2015 verscheen een uitgebreidere Engelse versie, waaraan ook Paul Kirschner, hoogleraar aan de Open Universiteit (OU), als auteur meewerkte. Die versie verscheen in 2016 weer in het Nederlands. Het doel van het boek is om een soort van 'voorjaarsschoonmaak' te houden en een overzicht te geven van de belangrijkste mythes waarvan de deugdelijkheid nooit is bewezen of die gewoon onzin blijken te zijn. De auteurs maken onderscheid in mythes over leren, neuromythes, mythes over technologie in het onderwijs en mythes in onderwijsbeleid.

Een aantal van de mythes die besproken worden, zijn:

- mensen hebben verschillende leerstijlen;
- leren door zelf te ontdekken, is beter dan uitleg krijgen;
- baby's worden slimmer van klassieke muziek;
- internet maakt ons dommer;
- jongeren lezen niet meer;
- een kleinere klas is beter;
- jongens hebben er baat bij als ze vaker les krijgen van een man;
- zittenblijven heeft een positief effect op leren.

De Bruyckere, Kirschner en Hulshof geven op basis van recente bronnen genuanceerd aan waarom er sprake is van een mythe.

WAT WE KINDEREN ECHT KUNNEN LEREN. OVER FEITEN EN FICTIE IN HET ONDERWIJS

De Amerikaanse hoogleraar psychologie Daniel T. Willingham publiceerde in 2012 het boek *When can you trust the experts? How to tell good science from bad in educations*; in 2016 verschijnt de vertaling en bewerking hiervan door Pedro de Bruyckere onder de titel *Wat we kinderen echt kunnen leren. Over feiten en fictie in onderwijs in onderwijs*. Het boek van Willingham heeft niet de pretentie om van iedereen een wetenschapper te maken, maar reikt handige inzichten en vragen aan om makkelijker in te schatten of die ene aanpak, dat ene product, die ene hervorming al dan niet wenselijk is. Het boek is bedoeld voor ouders, onderwijsprofessionals en beleidsmakers. Wel opvallend is, dat ouders hier als eerste genoemd worden. In de aanbeveling door Steven Pinker, hoogleraar psychologie aan de Universiteit van Harvard, staat: 'Lees het en geef het cadeau aan de leraren van je kind, de schooldirectie en andere bestuursleden'. Toch zou ik het in eerste instantie aan leraren aanraden, juist om een kritische houding tegenover vernieuwingen te aan te nemen. Want laten we eerlijk zijn: welke leraar heeft in wetenschappelijke publicaties gezocht naar de leerresultaten van het invoeren van gepersonaliseerd leren of van 21st century skills?

KLASKIT. TOOLS VOOR TOPLERAREN

Dit is het meest recente boek van De Bruyckere (2017). Het is een handzaam boek (138 pagina's), bestaat uit twaalf hoofdstukken waarin per hoofdstuk aangegeven wordt welke vragen beantwoord worden en aan het eind worden de antwoorden nog eens samengevat. De Bruyckere laat zien dat het niet de vraag is of iets werkt of niet, maar vooral wanneer iets werkt en wanneer iets niet werkt en waarom iets wel of niet werkt. Deze vragen zijn de richtvragen in dit boek. Op deze wijze bespreekt hij de rol van voorkennis, vakkennis, metacognitie, visie, het belang van herhalen en oefenen, evalueren en feedback.

Volgens De Bruyckere lijkt evidence-informed een goede basis voor een herwaardering van het beroep van leraar tot dat van een echte professional: 'Een professional heeft een arsenaal aan tools in de rugzak klaar om op het juiste moment het beste middel te kiezen en als aanpak A niet werkt, kent de professional nog B, C en zelfs vaak D' (p. 15). De Bruyckere constateert dat hij weinig leraren

tegenkomt die zichzelf graag professional noemen. De meesten werden leraar omdat ze iets willen met kinderen en jongeren, een belangrijke basis, maar hier moet het niet bij blijven.

In het eerste hoofdstuk wordt de metafoor van koken gebruikt voor onderwijs. In het onderwijs kan geen standaardrecept gebruikt worden dat iedere keer hetzelfde gerecht oplevert. Voor de leraar is het belangrijk eerst te kijken in welke context hij lesgeeft, aan welke leerlingen, met welke beperkingen om te kunnen inschatten of hij met een bepaalde aanpak

zijn doel wel bereikt. Dit geeft ook aan hoe complex het beroep van leraar is. Voor het onderwijs bestaan zelden of nooit eenvoudige oplossingen, dat verklaart voor een groot deel ook de aantrekkingskracht van veel mythes. Eenvoudige oplossingen hebben helaas een sterke aantrekkingskracht op leraren die onder druk staan.

De rode draad in deze drie boeken is duidelijk: leraren wees kritisch, stel vragen, ga zelf op zoek naar antwoorden, werk op basis van evidentie. Zo wapen je je tegen onzin en kun je je ontwikkelen tot een topleeraar.

BESPROKEN BOEKEN

De Bruyckere, P. (2017). *Klaskit. Tools voor topleraren (2017)*. Tielt: Lannoo.

De Bruyckere, P., Kirschner, P., & Hulshof, C. (2016). *Jongens zijn slimmer dan meisjes. 35 mythes over leren en onderwijs*. Tielt: Lannoo.

Willingham, D.T., & De Bruyckere, P. (2016). *Wat we kinderen echt kunnen leren? Over feiten en fictie in onderwijs*. Tielt: Lannoo.